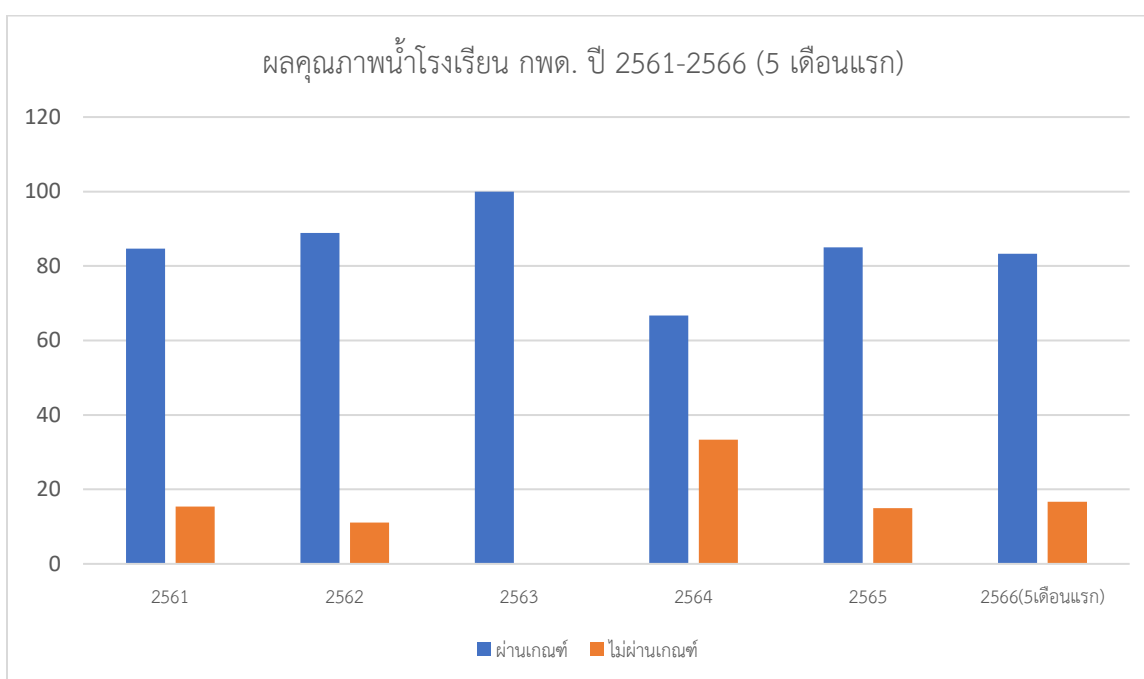

โรงเรียน กพด. ต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค

ข้อ 1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัดและความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ (รอบ 5 เดือนแรกที่ผ่านมา)

สถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคของพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการเก็บข้อมูลโดยสถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง มีผลคุณภาพน้ำย้อนหลัง 5 ปี และผลคุณภาพน้ำ ปี 2566 (5 เดือนแรก) โดยจำนวนตัวอย่างขึ้นกับจำนวนตัวอย่างที่กรมอนามัยสนับสนุนในแต่ละปี ดังแสดงในตารางและกราฟด้านล่าง

ผลการดำเนินงานย้อนหลัง ปี 2561-2566 (5 เดือนแรก)

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัดปีงบประมาณ 2566 (รอบ 5 เดือนแรกที่ผ่านมา)

การดำเนินงานโครงการปีงบประมาณ พ.ศ.2566 (5 เดือนแรก : ตุลาคม 2565 - กุมภาพันธ์ 2566) นั้น สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง ดำเนินการสำรวจและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในโรงเรียนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยขอความร่วมมือโรงเรียนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภค เพื่อให้ นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้บริโภคน้ำที่สะอาดและปลอดภัย โดยวิเคราะห์คุณภาพน้ำ 20 พารามิเตอร์ ตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ซึ่งได้มีการเฝ้าระวังน้ำบริโภคที่ผ่านเครื่องกรองและน้ำอุปโภคที่ไม่ผ่านกรอง จาก 12 โรงเรียน รวม 24 ตัวอย่าง ได้แก่

1. โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม
2. โรงเรียนวัดนาคปรก
3. โรงเรียนวัดอินทราวาส
4. โรงเรียนวิสุทธิศ
5. โรงเรียนคลองหนองใหญ่
6. โรงเรียนวัดบึงทองหลาง
7. โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์
8. โรงเรียนบำรุงรวิธรรมวิทยา
9. โรงเรียนวัดปุณณาวาส
10. โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์
11. โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ
12. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1

ซึ่งผลการขับเคลื่อนการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคในรอบที่ 1 : 5 เดือนแรก ข้อมูล ณ วันที่ 21 เมษายน 2566 มีโรงเรียนที่เฝ้าระวังน้ำส่งห้องปฏิบัติการแล้ว 11 แห่ง(จาก 12 แห่ง รวม ร.ร.รักษาระดับ) โดยผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ มีโรงเรียนที่มีผลวิเคราะห์คุณภาพน้ำแล้ว จำนวน 6 แห่ง (12 ตัวอย่าง) โดยพบว่า คุณภาพน้ำผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 ตัวอย่าง(ร้อยละ 83.33) และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 ตัวอย่าง (ร้อยละ 16.67) รวมทั้งมีการดำเนินงานของการรักษามาตรฐานโรงเรียน กพด. ต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค ของปี 2565 จำนวน 2 แห่งแล้ว

จากข้อมูลจะพบว่าแม้ว่าโรงเรียนพื้นที่กรุงเทพมหานครจะมีคุณภาพน้ำบริโภคที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานค่อนข้างสูง แต่ก็ยังมีส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละปีที่ผ่านมาจะพบว่าแนวโน้มของคุณภาพน้ำยังไม่คงที่ ซึ่งการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและการดูแลระบบน้ำอุปโภคบริโภคในโรงเรียน กพด. อย่างต่อเนื่องยังเป็นสิ่งจำเป็น จากสถานการณ์ข้างต้น จึงได้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพน้ำในโรงเรียนพื้นที่โครงการพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติเพื่อให้นักเรียนและประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีน้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

และนอกจากนั้นสถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมืองได้สุ่มเฝ้าระวังคุณภาพจากตักน้ำที่ผ่านเครื่องกรองและน้ำที่ไม่ผ่านกรอง ด้วยชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียภาคสนาม (อ.11) ในโรงเรียน 20 แห่ง (40 ตัวอย่าง) ผลคือพบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียเพียง 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.5 ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการดำเนินการแก้ไขให้แก่โรงเรียนต่อไป

ภาพกิจกรรมดำเนินงาน

1.2 ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด (ปรับแล้ว)

○ ความพึงพอใจ/ความต้องการ/ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ

กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคในโรงเรียน กพด. ประกอบด้วย โรงเรียนกพด. ในสังกัดสำนักงานการศึกษาและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานมัธยมศึกษาและการประปานครหลวง

เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เก็บจากแบบสำรวจ โดยมีโรงเรียนตอบมาทั้งหมด 15 แห่ง และบางข้อคำถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยเป็นข้อมูลการดูแลและการจัดการที่เกี่ยวข้องกับระบบน้ำในโรงเรียน กพด. และข้อมูลความต้องการและข้อเสนอแนะต่างๆจากโรงเรียน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้ 1.) แหล่งน้ำดิบหลักที่นำมาใช้ผลิตน้ำดื่มของนักเรียน พบว่าทุกแห่งใช้น้ำประปาจากการประปานครหลวง 2.) ความเพียงพอของน้ำ มีความเพียงพอทั้ง 15 แห่ง 3.) ลักษณะของท่อส่งน้ำประปาเข้าสู่โรงเรียน มีสภาพท่อสมบูรณ์ ไม่แตกรั่ว ไม่รั่วซึม และเป็นท่อพีวีซี ทั้ง 15 แห่ง 4.) สภาพถังสำรองน้ำ มีสภาพถังสมบูรณ์ ไม่รั่วซึม 14 แห่ง และมี 1 แห่ง ที่ไม่มีถังสำรองน้ำ 5.) การดูแลถังสำรองน้ำ มีการทำความสะอาดทั้ง 15 แห่ง 6.) ลักษณะของถังสำรองน้ำดิบ มีโรงเรียนที่ใช้ถังสแตนเลส 8 แห่ง ถังไฟเบอร์กลาส 7 แห่ง 7.) การล้างทำความสะอาดเครื่องกรอง พบว่าส่วนใหญ่มีการทำความสะอาด 6 เดือน/ครั้ง มีจำนวน 6 แห่ง ทำความสะอาด 3 เดือน/ครั้ง มีจำนวน 3 แห่ง ทำความสะอาดเดือนละ 1 ครั้ง มีจำนวน 2 แห่ง และปีละ 1 ครั้ง มีจำนวน 3 แห่ง และเปลี่ยนไส้กรองปีละ 1 ครั้ง มีจำนวน 1 แห่ง 8.) การเปลี่ยนไส้กรองเครื่องกรอง พบว่ามีการเปลี่ยนไส้กรอง 6 เดือน/ครั้ง จำนวน 5 แห่ง เปลี่ยนไส้กรองปีละ 1 ครั้ง มีจำนวน 3 แห่ง และเทอมละ 1 ครั้ง มีจำนวน 6 แห่ง และ 3 เดือน/ครั้ง มี 1 แห่ง 9.) การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ มีการตรวจโดยชุดทดสอบภาคสนาม 2 ครั้ง/ปี จำนวน 9 แห่ง เฝ้าระวังปีละ 1 ครั้ง จำนวน 3 แห่ง เฝ้าระวัง 4 ครั้ง/ปี จำนวน 1 แห่ง และไม่เคยเฝ้าระวัง จำนวน 2 แห่ง 10.) ลักษณะการจัดให้บริการน้ำดื่ม ส่วนใหญ่เป็นแบบตู้ทำน้ำเย็นแบบสแตนเลส จำนวน 12 แห่ง ตู้ทำน้ำเย็นแบบถัง 20 ลิตร มีจำนวน 5 แห่ง และเครื่องกรองน้ำ จำนวน 3 แห่ง และตู้ทำน้ำเย็นแบบไฟเบอร์ จำนวน 1 แห่ง 11.) สภาพของบริเวณจุดให้บริการน้ำดื่ม ก๊อกน้ำสูงจากพื้นน้อยกว่า 60 เซนติเมตร มีจำนวน 10 แห่ง มีรั่วซึม 2 แห่ง มีคราบสกปรก ผุ่นเกาะจับ 1 แห่ง เป็นสนิม มีตะไคร่น้ำ 1 แห่ง

ไม่มีปัญหา ปกติ สะอาดดี 2 แห่ง 12.) แก้วน้ำดื่มและการล้างแก้วน้ำ ทุกโรงเรียนเป็นการใช้แก้วน้ำส่วนตัว และมีการล้างทุกวัน

สาเหตุ ปัญหา อุปสรรค ที่ทำให้น้ำดื่มและน้ำใช้ไม่ผ่านมาตรฐาน คือ 1.งบประมาณและสารกรองน้ำไม่เพียงพอและได้รับไม่ต่อเนื่อง 2.การทำมาสะอาดไม่ทั่วถึง 3.การไม่เปลี่ยนหรือทำความสะอาดเครื่องกรองน้ำเป็นประจำ

โรงเรียนมีความต้องการ/ความคาดหวัง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกรุงเทพมหานครมีการสนับสนุนงบประมาณในการดูแลคุณภาพของเครื่องกรองน้ำดื่ม การอบรมให้ความรู้และสนับสนุนชุดตรวจที่โรงเรียนสามารถตรวจได้เอง การบริการการเปลี่ยนไส้กรอง

ในด้านความพึงพอใจของโรงเรียนที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภค ในหัวข้อการพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพน้ำ ด้านความรู้ของวิทยากร มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 20 แห่ง และระดับมาก 20 แห่ง ด้านการนำเข้าสู่ประเด็นพบอยู่ในระดับมากที่สุด 17 แห่ง และระดับมาก 23 แห่ง ด้านการถ่ายทอดและการสื่อสาร พบอยู่ในระดับมากที่สุด 17 แห่ง และระดับมาก 23 แห่ง ด้านการตอบข้อซักถาม พบอยู่ในระดับมากที่สุด 16 แห่ง ระดับมาก 23 แห่ง และระดับปานกลาง 1 แห่ง ด้านการใช้สื่อได้เหมาะสม พบอยู่ในระดับมากที่สุด 19 แห่ง และระดับมาก 21 แห่ง และด้านการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ พบอยู่ในระดับมากที่สุด 18 แห่ง และระดับมาก 22 แห่ง ร้อยละ 80 มากที่สุด ร้อยละ 20 สำหรับในหัวข้อการจัดการสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน ด้านความรู้ของวิทยากร มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 20 แห่ง และระดับมาก 20 แห่ง ด้านการนำเข้าสู่ประเด็นพบอยู่ในระดับมากที่สุด 19 แห่ง ระดับมาก 20 แห่ง และระดับปานกลาง 1 แห่ง ด้านการถ่ายทอดและการสื่อสาร พบอยู่ในระดับมากที่สุด 19 แห่ง ระดับมาก 20 แห่ง และระดับปานกลาง 1 แห่ง ด้านการตอบข้อซักถาม พบอยู่ในระดับมากที่สุด 16 แห่ง ระดับมาก 22 แห่ง และระดับปานกลาง 2 แห่ง ด้านการใช้สื่อได้เหมาะสม พบอยู่ในระดับมากที่สุด 19 แห่ง และระดับมาก 21 แห่ง และด้านการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ พบอยู่ในระดับมากที่สุด 20 แห่ง และระดับมาก 20 แห่ง และความพึงพอใจในภาพรวม ระดับมาร้อยละ 80 มากที่สุดร้อยละ 20 ซึ่งทำให้โรงเรียนได้รับความรู้ในการดูแลระบบน้ำ การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ และได้รับการตรวจน้ำทางห้องปฏิบัติการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สำหรับข้อเสนอแนะที่โรงเรียนต้องการ ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม คือ ต้องการให้มีการจัดอบรมผู้ที่ดูแลคุณภาพน้ำซึ่งโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และอยากให้มีสื่อการอบรมที่สามารถนำไปใช้ได้เลย

สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ได้แก่ สำนักงานการศึกษา สำนักอนามัยและการประปานครหลวง ข้อมูลข้อเสนอแนะและความต้องการ รวมถึงจุดอ่อนในงานพัฒนาคุณภาพน้ำ คือ สำนักงานการศึกษาไม่มีตัวชี้วัดเรื่องน้ำในแผนกพด. เครื่องกรองน้ำที่โรงเรียนได้รับบริจาคไม่ได้ลงระบบในทะเบียนครุภัณฑ์ ทำให้ของงบประมาณในการดูแลบำรุงไม่ได้ ต้องหางบประมาณจากหน่วยงานภายนอก/ผู้สนับสนุนเข้ามาดูแล ซึ่งต้องการการสนับสนุนด้านงบประมาณในการเปลี่ยน ซ่อม บำรุงไส้กรองในโรงเรียนแต่ละเทอม และหากเป็นเครื่องกรองที่ของงบประมาณได้ โรงเรียนต้องของบประมาณจากสำนักงานเขตในการเปลี่ยนไส้กรองซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน อีกทั้งมีงบประมาณในการเปลี่ยนไส้กรองให้แค่ ปีละ 1 ครั้ง และโรงเรียนที่มีถังสำรองน้ำใต้ดินไม่มีงบประมาณสำหรับการจ้างล้างถังสำรองน้ำที่อยู่ใต้ดิน ส่วนสำนักอนามัยได้มีการขอความร่วมมือสำนักงานเขตใน

การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในโรงเรียนด้วยชุดทดสอบภาคสนาม อ.11 โดยข้อมูลของผลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำที่ได้ ไม่ครบถ้วน เนื่องจากการขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตซึ่งผลและโรงเรียนที่ถูกเลือกในการเก็บเฝ้าระวังจะ ขึ้นอยู่กับการลงเฝ้าระวังของสำนักงานเขตเอง และสำหรับการประสานครหลวง มีข้อมูลการติดต่อยังไม่ครบทุก โรงเรียนของกพด. ซึ่งต้องการการสนับสนุนด้านข้อมูลการติดต่อจากสำนักการศึกษาและสถาบันพัฒนาสุขภาวะ เขตเมือง

รายการข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ที่นำมาใช้ในการ ดำเนินงานตัวชี้วัด

ความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการเฝ้าระวังน้ำและการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำได้จากคลิปวิดีโอการบำรุงรักษา เครื่องกรองน้ำ ตู้กดน้ำดื่ม และถังสำรองน้ำดื่ม คู่มือการเก็บตรวจเฝ้าระวังการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วยชุด ทดสอบ อ 11 และคู่มือการสุ่มเก็บ การบรรจุและการเก็บรักษาภาตวอย่างน้ำบริโภคเพื่อการตรวจวิเคราะห์ และทดสอบในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น